

П.И. Бугерко // Трудовое воспитание детей дошкольного возраста. – М. : Просвещение, 1984. – С.55-59.

4. Соціологія: словник термінів і понять / за ред. Є.А. Біленького, М.А. Козловця. – К. : Кондор, 2006. – 370 с.

The article analyzes the theoretical approaches of scientists to the problem of formation of social activity of children of preschool age; the essence of the concept of «social activity» is explored and revealed, the role of social activity as a factor of social development is emphasized; stresses the need to form an active attitude of children of preschool age to the world through their inclusion in work activities.

Key words: activity, labor activity, social activity, preschooler, formation of social activity.

УДК 373.3.091.33:004:001.895

Поп М. Б.
студентка IV курсу спеціальності «Початкова освіта»
Брижак Н. Ю.
к.пед. наук, доцент,
Мукачівський державний університет,

УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто поняття інновація, інноваційні педагогічні технології. Розкриті умови ефективного застосування інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі сучасної початкової школи.

Ключові слова: інновація, умова, інноваційні педагогічні технології, початкова школа.

Основною метою сучасної початкової освіти є створення умов для розвитку і самореалізації особистості молодшого школяра. Тому пріоритетним напрямком державної політики в сучасній освіті є її особистісна орієнтація, у реалізації якої пріоритетна роль відводиться вчителю початкових класів, який формує майбутній потенціал гуманного суспільства і спроможний до інноваційної педагогічної діяльності.

Вважаємо необхідним зазначити, що інноватика в педагогіці існує на двох рівнях: теоретичному і практичному.

Причому перший рівень можна вважати достатньо розробленим: формулюються нові ідеї, концепції інноваційних педагогічних процесів. Однак їх впровадження у практичну діяльність недостатньо активне. Шляхом подолання такої невідповідності теоретичних досліджень у сфері інноватики і практичного їх застосування є визначення ефективних умов реалізації інноваційних технологій в системі діяльності початкової школи, що і зумовлює актуальність проблеми дослідження.

Метою даної статті є виявлення і розгляд системи умов, необхідних для успішного використання інноваційних технологій у початковій школі.

Суспільна потреба спонукає педагогів-новаторів до пошуків ідей і технологій, до поширення і запровадження передового педагогічного досвіду.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, І. Дичківська, В. Журавльов, В. Загвязинський, Г. Селевко, В. Сластьонін та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Ними визначено та обґрунтовано основні методологічні й теоретичні положення інноваційної педагогічної діяльності. Разом з тим, велика кількість наявних сьогодні педагогічних технологій вимагає від педагога обізнаності з їх основами та вмінь щодо їх впровадження в навчально-виховний процес початкової школи, що і є завданням нашого дослідження.

Проблема оновлення загальної початкової освіти у сучасному світі хвилює як учених, так і педагогів-практиків, що у свою чергу спонукає освітян до визначення сутності педагогічних інновацій, характерних особливостей, пошуку шляхів створення ефективних умов для їх застосування у навчально-виховному процесі.

Розглянемо й уточнимо ключові поняття «інновація» та «інноваційна педагогічна технологія». Слово «інновація» в перекладі з латинського означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Більшість науковців трактують інновацію як оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій [1, с. 48].

Одні науковці переконані, що інноваціями можна вважати лише те нове, яке має своїм результатом кардинальні зміни в певній системі, інші зараховують до цієї категорії будь-які, навіть незначні, нововведення. Погоджуючись з обома групами науковців, будемо вважати кожне нововведення, який зумовлює

отримання кращого результату за попередній, інновацією. Ця думка перегукується із тлумаченням І. Дичківської. Розглядаючи інновацію як зміну системи, відповідну діяльність і результат, вона визначає поняття «інноваційні педагогічні технології» як «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [1, с. 31].

Відтак основу і зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, сутність якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему з метою отримання продуктивних результатів. Прагнення педагогів до постійної оптимізації навчально-виховного процесу зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних раніше педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості.

Що ж до сутності поняття «умова», то вона у науково-довідковій літературі трактується як ставлення предмета до навколишніх явищ, без яких він існувати не може. Тобто, вона є тим середовищем, у якому явище виникає, існує та розвивається. У науково-педагогічній літературі «умови» розуміють як сукупність заходів навчально-виховного процесу, які забезпечують досягнення учнями вищого рівня рівності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблем застосування інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі, характеристика сутності та змісту нових технологій, результати педагогічної практики дали підстави для визначення ряду умов ефективного використання інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі сучасної початкової школи.

Першочерговою умовою ефективного застосування інноваційних технологій нами визначено створення інноваційного навчального середовища у початковій школі, спрямованого на забезпечення самореалізації особистості та заснованого на розробці та застосуванні у навчальному процесі інноваційних форм і методів його засвоєння. У контексті нашого дослідження ми орієнтувалися на такі принципи застосування нових технологій навчання: розвиток особистісного потенціалу, перманентний зв'язок теорії і практики, орієнтація на співробітництво, принцип активності, що спонукає особистість молодшого школяра до активної позиції у навчанні.

Спираючись на вищеозначені принципи застосування

інноваційних технологій ми дійшли висновку, що найбільш оптимальним у початковій школі є використання форм і методів кооперативного навчання. Адже саме кооперативна організація навчальної діяльності є базою для застосування нових технологій і спрямована на виховання особистості, здатної навчатися та змінюватися, співпрацювати на рівних одна з одною, що в контексті даної педагогічної умови зумовлено потребою у зміні характеру організації навчальної діяльності на уроках у початковій школі.

Наступною умовою інноваційного удосконалення навчально-виховного процесу у початковій школі є становлення учня як суб'єкта навчально-виховного процесу. Суб'єктом навчального процесу відчуває себе той, кого навчають, і стає ним тоді, коли його цілі, мотиви і способи діяльності відповідають педагогічним вимогам. Дії молодших школярів носять переважно репродуктивний характер і лише з часом вони все більш активно проявляють себе як суб'єкти навчально-виховного процесу, що супроводжується зростанням пізнавальних потреб і мотивів, створює необхідну передумову для творчої пізнавальної діяльності.

У ході аналітико-синтезуючої дослідницької роботи ми дійшли висновку, що для ефективного застосування нових технологій у ході навчального процесу необхідний розвиток пізнавальної активності молодших школярів, рівень успішності яких впливає на формування інтересу до навчання, озброює молодших школярів прийомами розумової діяльності з мобілізації та накопичення знань для вирішення навчальних проблем, розвиває ініціативу в творчому пізнанні.

Необхідність поєднання індивідуальних форм діяльності молодших школярів із колективними – умова, яка впливає з наявності альтернативного підходу до індивідуалізації навчання, в основі якого – протиріччя між індивідуальним способом засвоєння знань, індивідуальним характером потенціалу окремого молодшого школяра. Дослідження психологів показали, що в індивідуальних умовах задачі розв'язуються не завжди, тому що індивід не усвідомлює тих прийомів, якими він користується, і тих помилок, які він при цьому допускає. Колективне розв'язання навчальних задач стимулює пізнавальну активність учнів. Засвоєння нових знань відбувається краще, розвиваються навички контролю і самоконтролю. На нашу думку, важлива особливість колективно-індивідуального навчання полягає в тому, що при цьому створюються реальні умови перетворення молодшого школяра у суб'єкт діяльності за рахунок розширення спектра виконуваних ним функцій управління власною діяльністю.

Нами з'ясовано, що для ефективного застосування інноваційних педагогічних технологій у НВП початкової школи необхідна реалізація такої умови як розвиток технології компетентності вчителів початкової школи. Під технологічною компетентністю ми розуміємо процес поглибленого ознайомлення вчителів початкових класів з основами різноманітних інноваційних технологій, розвиток спеціальних практичних навичок та вмінь використовувати дані технології, формування певних психологічних і моральних якостей, необхідних для роботи в інноваційному освітньому середовищі.

До сутнісних характеристик технологічної компетентності ми відносимо: поглиблене знання різних педагогічних технологій; перманентне оновлення знань для успішного розв'язання професійних завдань. Реалізація розробленої нами умови здійснюється через впровадження різних форм методичної роботи (семінари-тренінги, методичні аукціони, засідання педагогічної ради з обраної проблеми, педагогічні виставки, дискусії, презентації інноваційних проектів, самоосвіта), що допоможе вчителям початкових класів систематизувати та узагальнити знання з проблеми використання інноваційних технологій.

Отже, аналіз та узагальнення теоретичних ідей та практичного досвіду дозволив визначити умови ефективного застосування інноваційних педагогічних технологій: створення інноваційного навчального середовища, спрямованого на забезпечення самореалізації особистості та заснованого на розробці та застосуванні у навчальному процесі інноваційних методів його засвоєння; становлення учня як суб'єкта навчально-виховного процесу; забезпечення розвитку технологічної компетентності вчителів початкової школи на підставі поглибленого ознайомлення з науково-практичними основами освітніми інноваційних технологій, розвитку методичних умінь методичних умінь та навичок використання даних технологій; поєднання індивідуальних форм діяльності молодших школярів із колективними; розвиток пізнавальної активності молодших школярів засобами проблемного та проектного навчання, формування у них мотивації до навчання.

Існують й інші умови, від яких залежить глибина інноваційних перетворень в організації навчально-виховного процесу в початковій школі. Проте врахувати їх у практичному процесі дуже складно. Для цього має бути створена відповідна база та підвищений рівень вчительського складу. Повна реалізація розглянутих вище умов майже гарантовано підвищує якість навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник] / І. М. Дичківська – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Захарчук Т. В. Інноваційні технології навчання в сучасній школі / Тетяна Віталіївна Захарчук // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації: український науковий журнал. – 2011. – №3. – С.48-50.
3. Ігнатенко М. Сучасні освітні технології / М. Ігнатенко // Математика в школі. – 2003. – №4. – С.2-6.
4. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / за заг. ред. Л. І. Даніленко, Е.Ф. Паламарчук. – К. : Логос, 2004. – 220 с.
5. Химинець В. В. Інновації в початковій школі / В. В. Химинець, М. Ю. Кірик. – Ужгород, 2008. – 344 с.

The article deals with the concept of innovation, innovative pedagogical technologies. The conditions for effective application of innovative pedagogical technologies in teaching and educational process of a modern elementary school.

Key words: innovation, condition, innovative pedagogical technology, elementary school.

УДК 159.9:316.624.3:364.632

Попович В.
магістранта І-го року навчання
спеціальності «Практична психологія»
Орос О. Б.
кандидат соціологічних наук,
Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА

В статті розкрито соціально-психологічні аспекти педагогічного насильства. Розглянуто сутність педагогічного насильства з точки зору психології. Виокремлено види та форми педагогічного насильства, їх специфіку. Особливу увагу приділено психологічному педагогічному насильству як найбільш поширеному і освітньому середовищі. Розкрито соціально-психологічні чинники насильницьких дій педагогів по відношенню